

Kunnen bedrijfskundigen van algemene economie houden?

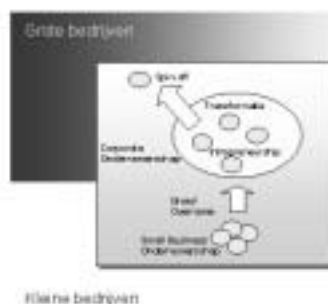
Het vak algemene economie lijkt steeds minder belangrijk te worden voor bedrijfskundige opleidingen. Dit wordt ten dele veroorzaakt door de benadering van veel algemeen economen ten opzichte van hun vakgebied. Door het vak meer toegepast en gericht op bedrijven te presenteren, kan algemene economie aantrekkelijk worden zonder dat het vak verliest aan diepgang.

Door Geert Woltjer

Het lijkt erop dat bedrijfskundigen steeds minder van algemene economie zijn gaan houden. Bedrijfskundeopleidingen doen niet zoveel meer aan algemene economie. Zo is in de studie International Business in Maastricht met de invoering van de Bachelor/Master structuur de hoeveelheid algemene economie gehalveerd. Dit is een internationale tendens, die ook kan worden waargenomen bij Nederlandse HBO's en universiteiten.

Het is duidelijk dat algemene economie ook bij veel niet-economische vakken aan de orde komt. Marktvormen komen uitgebreid bij externe organisatie aan de orde. Macro-economische ontwikkelingen komen bij de omgevingsanalyse van bedrijven aan de orde. Bij financiering wordt aandacht besteed aan de rentestand. Maar deze analyses blijven noodzakelijkerwijze beperkt. Men wordt zich er met name niet van bewust dat relatief eenvoudige redeneerschema's zoals het evenwichtsbegrip in vraag- en aanbod analyses, een grote verklarende kracht hebben voor een grote variatie aan problemen. Alleen door zo'n schema heel vaak toe te passen op concrete situaties, bijvoorbeeld op de markt voor computers, de arbeidsmarkt, de kredietmarkt, de valutamarkt, en de markt voor investeringsgoederen kan men leren het mechanisme spontaan te herkennen in de economische werkelijkheid. Bedrijfskundigen en andere niet-economen zien algemene economie vaak als wetenschap die op basis van irrealistische veronderstellingen tot wiskundig mooi afgeleide, maar volstrekt irrelevante of triviale, resultaten komt. Algemeen economen hebben deze kijk op hun vak ten dele aan zichzelf te danken. Binnen bedrijfskundige opleidingen wordt

Faculteit der
Economische Wetenschappen
en Bedrijfskunde

meestal een standaard inleiding algemene economie gegeven. Daarbij wordt niet of hoogstens voor de vorm duidelijk gemaakt wat de relevantie daarvan is voor bedrijfskundigen.

Dit kan anders. Daarvoor moeten twee problemen worden opgelost. Het eerste probleem is methodologisch van aard. Algemeen economen werken met modellen op basis van veronderstellingen waaraan in de werkelijkheid niet lijkt te zijn voldaan. Deze axiomatische werkwijze heeft als voordeel dat redeneringen wiskundig kunnen worden bewezen en dat sommige inconsistenties makkelijk aan het licht komen. De modelmatige denkwijze is dus wiskundig precies. Voor bedrijfskundigen lijken de economische modellen echter volkomen irrelevante exercities, die geen enkele bijdrage leveren aan het begrijpen van de economische werkelijkheid. Voor economen ligt dit anders, omdat ze kunnen inschatten of de conclusies ook gelden onder minder stringente voorwaarden. Een goede toegepast econoom heeft er gevoel voor wanneer een model toepasbaar is op een situatie en wanneer niet. Van economische leken kan dit echter niet worden verwacht. Een niet-axiomatische en historische benadering van economische concepten en verbanden kan het bovenstaande probleem helpen oplossen. 'Niet-axiomatisch' betekent bijvoorbeeld dat volkomen concurrentie wordt besproken als een aanpassingsproces richting marktevenwicht in plaats van als een model gebaseerd op zeer restrictieve veronderstel-

Net verschenen: de herdruk van *De economische manier van denken* van Geert Woltjer. Dit boek kwam voor het eerst op de markt in 1997, nu is dan de tweede herziene herdruk uit. Uitgangspunt is dat iemand een economische theorie pas werkelijk begrijpt als hij in staat is deze toe te passen op de economische werkelijkheid. Daarom wordt in het boek veel aandacht besteed aan de toepassing van economische kennis op voorbeelden uit de geschiedenis. Drie hoofdstukken zijn zelfs volledig gewijd aan de toepassing van economische denkwijzen op het begrijpen van de ontwikkeling van de Nederlandse economie vanaf 1950.

lingen. 'Historisch' betekent dat gewerkt wordt met niet te zeer vereenvoudigde praktijkvoorbeelden uit de economische geschiedenis. Vaak worden in cursussen economie korte voorbeelden gegeven om een principe te illustreren. Deze gaan echter meestal het ene oor in en het andere uit. Ik acht het daarom beter een cursus algemene economie op te hangen aan slechts één of twee goed uitgewerkte casussen. In mijn cursus algemene economie voor bedrijfskundigen heb ik gekozen voor de oliemarkt als thema. Aan de hand van deze zeer complexe markt kunnen theorieën van vraag en aanbod, oligopolie, externe effecten op een natuurlijke wijze worden toegepast.

Het tweede probleem is de centrale vraagstelling van algemeen economie. Algemene economie helpt om verschijnselen te verklaren, maar doet dat meestal vanuit een welvaartstheoretisch perspectief. Hoewel dat zeer relevant is voor maatschappijwe-

tenschappers zoals juristen, sociologen en historici, is dat niet het geval voor bedrijfskundigen. Aan hen moet duidelijk worden gemaakt wat de relevantie is voor het bedrijfsbeleid. Dit betekent dat algemene economie vooral thuishoort bij de omgevingsanalyse van een bedrijf.

Het is niet moeilijk om te laten zien dat een goede economische analyse van de oliemarkt en de internationale macro-economie van levensbelang is voor het bedrijf. Verkeerde investeringen op basis van verkeerde verwachtingen over de ontwikkeling van olieprijs, olievraag en het gedrag van de OPEC hebben grote invloed gehad op de ontwikkeling van zeer veel bedrijven. Ook macro-economische ontwikkelingen zijn van groot belang voor het investeringsbeleid van bedrijven. Als het Britse pond bijvoorbeeld overgewaardeerd is, moet een kostenbaten afweging van een investering in Engeland niet gebaseerd worden op de huidige koers, maar op de te verwachten lagere koers in de toekomst.

Ik hoop te hebben laten zien dat een geïntegreerde behandeling van algemene economie zeer relevant is voor bedrijfskundigen en bedrijfseconomen. Maar dan moeten algemeen economen hun neiging tot een abstracte en formele benadering laten varen. Er moet aandacht zijn voor de algemeen economische analyse-instrumenten en deze moeten direct worden toegepast op voor bedrijfskundigen relevante economische problemen en ontwikkelingen. Dan gaan bedrijfskundigen misschien toch van algemene economie houden.

Geert Woltjer is als universitair docent algemene economie verbonden aan de Faculteit de Economische Wetenschappen en Bedrijfskunde van de Universiteit van Maastricht.

Geslaagde landelijke docentendag VMBO economie

Op dinsdag 25 maart vond in het Congrescentrum De Reehorst te Ede de landelijke docentendag VMBO plaats. Het centrale thema 'VMBO investeert in talent' was kennelijk aantrekkelijk, want het was een drukte van belang.

De dag werd geopend door de heer Tj. Kuipers, voorzitter van het Platform Sector Economie VMBO. De heer H. van Nieuwekerk, bestuurslid BVE-Raad en de heer F. Wisman, Ministerie OC&W verzorgden het plenaire ochtendgedeelte.

De vierhondervijftig aanwezige docenten, coördinatoren en schoolleiders uit de sector economie van het VMBO bezochten vervolgens de workshops en de informatiemarkt, die geheel in het teken stonden van ontwikkelingen in de programma's Handel en verkoop, Handel en administratie, Mode en Commercie en Consumptief.

Het Platform Sector Economie VMBO bood dit jaar een breed en afwisselend programma gericht op het kennismaken met de nieuwe ontwikkelingen, het onderling uitwisselen van ervaringen en het opdoen van nieuwe ideeën. De drie rondes met vijftientig workshops met actuele onderwerpen zoals portfolio en competenties, aangevuld met praktijkvoorbeelden werden goed bezocht. Ook de informatiemarkt kende grote belangstelling. Nieuwe producten en diensten werden tentoongesteld door kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven, de onderwijseducatieve uitgevers en aanbieders van praktijksimulaties. In het informele gedeelte werd actief verder gediscussieerd. Een geslaagde dag concludeerde de organisatie.